

Tomasz Schimanek

Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi

PLAN PREZENTACJI

- I. SAMORZĄD TERYTORIALNY**
- II. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**
- III. WSPÓŁPRACA**
- IV. DLACZEGO WSPÓŁPRACA?**

SAMORZĄD TERYTORIALNY

SAMORZĄD TERYTORYALNY

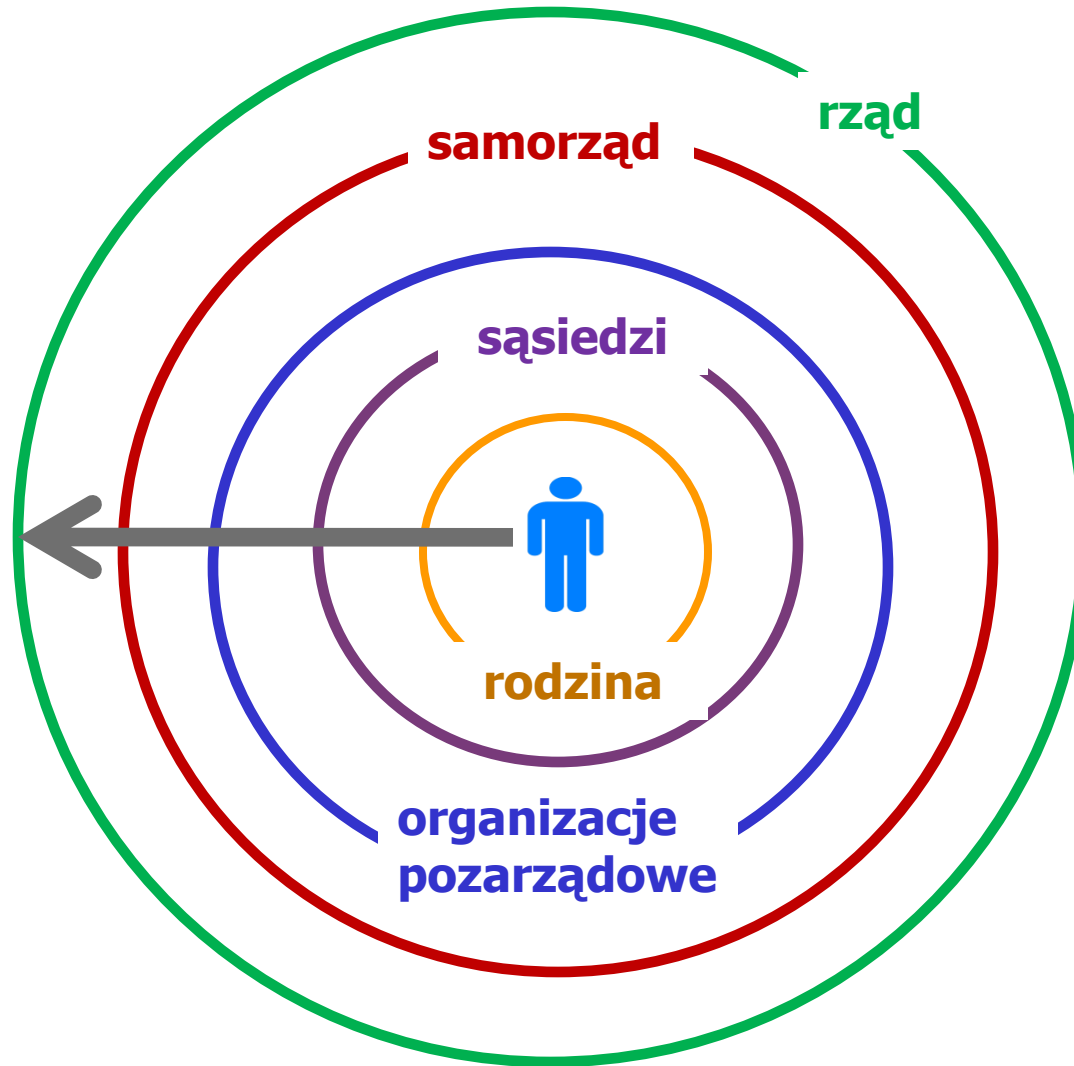
Konstytucja RP

Preambuła:

zasada pomocniczości umacniająca uprawnienia obywateli i ich wspólnot

Zasada ta, zwana także zasadą subsydiarności, wywodzi się bezpośrednio z doktryny socjalnej Kościoła, między innymi z Encyklik papieskich: "Rerum novarum" Leona XIII (1891) i "Quadrogesimo Anno" Piusa XI (1931). Postuluje ona, że nigdy nie należy powierzać jednostce większej tego, co może zrobić, równie wydajnie, jednostka mniejsza.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Konstytucja RP

decentralizacja władzy publicznej

Ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową. Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Konstytucja RP

Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Inne jednostki samorządu regionalnego albo określa ustawa. Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Samorząd jest przede wszystkim formą demokracji pośredniej. Obywatele zamieszkujący określone terytorium wybierają swoich przedstawicieli do tego, aby podejmowali w ich imieniu decyzje.

Gwarantują to tajne, bezpośrednie, równe, powszechne i proporcjonalne wybory władz samorządowych.

Samorząd terytorialny jest także przejawem autonomii wspólnot samorządowych, które samodzielnie podejmują decyzję w ramach struktur państwa.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Ale jednocześnie samorząd jest także elementem administracji państwowej realizującej zadania określone przez państwo.

Funkcje pełnione przez samorządy terytorialne:

- **funkcja reprezentatywna,**
- **funkcja regulacyjna,**
- **funkcja redystrybucyjna,**
- **funkcja organizacyjna,**
- **funkcja usługodawcza,**
- **funkcja integracyjna.**

SAMORZĄD TERYTORIALNY

W latach 2006-2010 odbyło się 188 referendów gminnych, w tym 40% w sprawie odwołania wójta/burmistrza/prezydenta.

60% Polaków nie ma poczucia wpływu na sprawy publiczne. 45% nie ma poczucia wpływu na sprawy swojej gminy (CBOS 2010).

58% Polaków ufa swoim władzom gminnym (CBOS 2012). Dla porównania Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy ufa 89%, PCK – 81%, a rządowi 39%.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

W wyborach samorządowych w 2010 roku na kolejną kadencję wybrano ponownie:

- **72% wójtów,**
- **68% burmistrzów,**
- **77% prezydentów miast.**

Ale frekwencja w wyborach samorządowych nie przekracza 48% i jest zwykle wyraźnie niższa niż w wyborach parlamentarnych i prezydenckich.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Konstytucja RP

Zasada pomocniczości.

Zasada dialogu społecznego.

Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji.

Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacjami pozarządowymi w rozumieniu ustawy o DPPiW są, nie będące jednostkami finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nie posiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia.

Co do zasady przepisów ustawy o DPPiW nie stosuje się w odniesieniu do partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji partii politycznych.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Dodatkowo obok organizacji pozarządowych są także inne podmioty, które pod wieloma względami są z nimi zrównane, np. mogą ubiegać się o zlecenie zadań publicznych na podobnych zasadach, jak organizacje pozarządowe. Są to:

- **osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,**

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

- **stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,**
- **spółdzielnie socjalne w zakresie prowadzonej działalności pożytku publicznego,**
- **spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.**

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Okolo 10,5 tysiąca zarejestrowanych fundacji, ok. 85 tysięcy zarejestrowanych stowarzyszeń.

Działających /dane szacunkowe na podstawie GUS/:

- **35 tysięcy stowarzyszeń,**
- **17 tysięcy ochotniczych straży pożarnych,**
- **13 tysięcy stowarzyszeń sportowych i uczniowskich klubów sportowych,**
- **5 tysięcy fundacji,**
- **4 tysięcy organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego,**
- **2 200 społecznych podmiotów wyznaniowych.**

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Najważniejsze dziedziny działań polskich organizacji pozarządowych w 2010 roku według KLON/JAWOR to:

- **sport, turystyka, rekreacja, hobby: 53%** organizacji prowadzi w tym obszarze jakieś działania (dla 36% są to pola najważniejsze),
- **edukacja i wychowanie: 47%** (15%),
- **kultura i sztuka: 31%** (14%),
- **usługi socjalne, pomoc społeczna: 17%** (7%).

88% organizacji prowadzi działania z myślą o indywidualnych osobach, **62%** organizacji prowadzi działania na obszarze województwa/regionu lub mniejszym (w tym 42% ogranicza się tylko do własnej gminy lub powiatu).

Funkcje pełnione przez organizacje pozarządowe:

- **funkcja pomocy bezpośredniej,**
- **funkcja reprezentacji interesów,**
- **funkcja edukacyjna,**
- **funkcja aktywizacyjna,**
- **funkcja integracyjna,**
- **funkcja socjalizacyjna,**
- **funkcja redystrybucyjna,**
- **funkcja innowacyjna.**

WSPÓŁPRACA

WSPÓŁPRACA

Współpraca z samorządami lokalnymi opiera się na konstytucyjnej zasadzie subsydiarności.

Przy czym współcześnie pojmowana zasada subsydiarności obejmuje dwa aspekty:

- **negatywny: władza w ogóle, a państwo w szczególności nie powinno przeszkadzać osobom lub grupom społecznym w podejmowaniu ich własnych działań,**
- **aspekt pozytywny: misją każdej władzy jest pobudzanie, podtrzymywanie a w ostateczności uzupełnianie wysiłków tych podmiotów, które nie są samowystarczalne.**

WSPÓŁPRACA

Warunki współpracy określa Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wskazując generalny obowiązek współpracy samorządów terytorialnych z organizacjami pozarządowymi.

Ustawa koncentruje się na współpracy finansowej, a konkretnie zlecaniu zadań publicznych organizacjom w trybie konkursowym. Samorządy, które chcą zlecać zadania muszą uchwalić roczny program współpracy.

Ustawa nie narzuca innych form współpracy, wspominając jedynie przykładowo, że może się ona odbywać poprzez:

- **zlecanie zadań,**

WSPÓŁPRACA

- **wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,**
- **konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych,**
- **tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym,**
- **inicjatywę lokalną,**
- **partnerstwo na zasadach określonych w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.**

WSPÓŁPRACA

Współpraca odbywa się na zasadach:

- **pomocniczości,**
- **suwerenności stron,**
- **partnerstwa,**
- **efektywności,**
- **uczciwej konkurencji,**
- **jawności.**

Według danych MPiPS w 2010 roku większość samorządów współpracowała z organizacjami pozarządowymi. 15% jednostek administracji publicznej nie zlecało zadań podmiotom spoza sektora finansów publicznych nie działającym w celu osiągnięcia zysku.

72 % organizacji pozarządowych według badania KLON/JAWOR w 2010 roku współpracowała z samorządami gminnymi, w tym 32% bardzo często. 48% organizacji utrzymuje regularne kontakty z samorządami gminnymi, 11% z samorządami powiatowymi i 4% z samorządami regionalnymi.

WSPÓŁPRACA

Według danych MPiPS za 2010 rok: 21% JST stosowało tryb uproszczony zlecenia zadań, 5% stosowało inicjatywę lokalną. 55% urzędów wspierało organizacje pozarządowe lokalowo, 30% miało zespoły doradcze z udziałem organizacji, 31% konsultowało się z organizacjami (po za programami współpracy), 4% udzieliło pożyczek organizacjom pozarządowym, 6% prowadzi lub zleca prowadzenie centrów wsparcia dla organizacji.

Łączna kwota przekazana przez rząd i samorzady w ramach otwartych konkursów ofert wyniosła w 2010 roku 4,3 miliarda złotych, co stanowiło ok. 0,9% wydatków budżetu państwa i samorządów terytorialnych razem.

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

Perspektywa samorządu:

- **Samorząd jako przedstawiciel mieszkańców danej gminy czy powiatu powinien współpracować z inną formą reprezentacji interesów tych mieszkańców, jaką są organizacje pozarządowe. Zwłaszcza, że często zrzeszają one ludzi, których interesy nie są reprezentowane w radzie gminy czy powiatu.**
Samorząd i organizacje są tworzone przez nas i dla nas
- **Samorząd jako władza publiczna współpracując z organizacjami pozarządowymi realizuje konstytucyjne zasady pomocniczości i dialogu społecznego.**

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

- **Współpraca pozwala samorządowi rozpoznać różne racje, potrzeby i interesy mieszkańców oraz podejmować lepsze decyzje służące ich zaspokajaniu.**
- **Samorząd może także wypracować rozwiązania lepiej dostosowane do możliwości i preferencji mieszkańców.**
- **Umożliwienie przez samorząd wpływania przez organizacje pozarządowe na podejmowane przez siebie decyzje jest sposobem na przełamanie niechęci obywateli do udziału w życiu publicznym.**

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

- **Współpraca pozwala także lepiej przygotować organizacje pozarządowe do roli realizatora zadań publicznych.**
- **Samorząd dzięki współpracy może zwiększyć skuteczność i efektywność swoich działań.**
- **Jest to również sposób budowania dobrego wizerunku samorządu oraz zaufania mieszkańców, a także zachowania pokoju społecznego.**

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

Perspektywa organizacji pozarządowych:

- **Z punktu widzenia organizacji pozarządowych i obywateli współpraca to możliwość artykułowania własnych potrzeb i wpływania na ich zaspokajanie.**
- **To również dostęp do aktualnej wiedzy i informacji posiadanych przez władze lokalne. Z kolei samorząd korzysta z „żabiej perspektywy” organizacji pozarządowych.**
- **To także wsparcie dla działalności organizacji pozarządowych oraz wsparcie ich potencjału, wiedzy i kompetencji.**

DLACZEGO WSPÓŁPRACA?

Perspektywa mieszkańców:

- **Zwiększenie aktywności w życiu publicznym i wpływu na zaspokajanie własnych potrzeb,**
- **Lepiej zaspokajane potrzeby, m.in. dzięki łączeniu możliwości i potencjałów samorządu i organizacji pozarządowych w działaniach służących mieszkańcom,**
- **Możliwość kontrolowania działań podejmowanych przez samorząd i organizacje pozarządowe.**
- **Integracja lokalna i wzmacnianie dobra wspólnego.**

**Wspólny cel: zaspokajanie potrzeb
mieszkańców**

Dziękuję za uwagę